
 SECTIO XV.

 DE
 O L F A C T V.

§. 240.

Olfactu effluvia rerum odorata percipimus, quae quidem inspiratione hausta eam maxime membranae Schneiderianae a) partem feriunt, quae narium septi vtramque paginam et conuexas concharum facies obuestit.

§. 241.

Quanquam enim vniuersae nares internae b) cum vicinis qui in easdem hiant finibus

a) CONR. VICT. SCHNEIDER *de osse cribiformi et sensu ac organo odoratus*. Witteb. 1655. 12. Quod quidem classicum opusculum in historia physiologiae quasi epocham constituit, non solum quod primus in eo functionem olfactus rite constituerit auctor, sed maxime quod veterum de eius organo tantummodo apud athenienses somnia dissipauerit.

sinibus c), simili humida membrana obductae sint, varia tamen huic diuersis in locis natura esse videtur.

Ea enim quae nares spectat pars, reliquae cuti similior, sebaceis folliculis et vibrissis exinde nascentibus obsita est.

Quae vero narium septo et conchis adhaeret, fungosa est et cryptis muciferis scatet.

Quae denique sinuum frontalem, sphenoidalium, ethmoidalium et maxillarium parietibus inducitur, omnium tenerrima est, infinitis vasculis sanguiferis, roscidam exhalantibus aquulam, pertexta.

§. 242.

Is enim princeps, ne dicam vnicus sinuum istorum vsus esse videtur d), ut laticem

c) cf. HALLERI *icones anat.* fasc. IV. tab. II.

DUVERNEY *oeuvre anatom.* Vol. I. tab. XIV.

SANTORINI *tab. posthum.* IV.

d) Odoratui enim inseruire hos sinus, parum vero si quid vnquam ad vocem et loquelam conferre, (quae tot physiologorum opinio fuit,) pluribus demon-

laticem eiusmodi aquosum praebeant qui primo in triplices narium meatus delatus, exinde in proxima quae diximus odoratus instrumenta diffuat, eademque perpetuo irrorando, eam ipsis impertiat statutam humiditatem, sine qua sagacitas huius sensus stare nequit.

Huicque fini ipso etiam situ variorum istorum sinuum ita prospectum est, ut quouis capitis situ semper tamen ex vno alterque ros ille in olfactus officinam depluere possit.

§. 243.

Fungosa vero quam diximus membranae nasalis pars, qua nempe maxime olfacimus, praeterquam quod itidem innumeris vasculis sanguiferis perreptetur (vel ideo memorandis quod nulla alia corporis vasa spontaneis haemorrhagiis tam saepe
tamque

demonstravi prolus. de sinibus frontalib. Gotting.
1779. 4. argumentis usus multifariis tam ex osteo-
genia, quam ex anatome comparata, et ex phae-

tamque facile obnoxia sint) nervis praeferim primi paris *e*), tum et a binis ramis quinti paris instructa est, e quibus autem non nisi primum istud par ipsi olfactui proxime inferuire videtur *f*); reliqui vero communi earum partium sensationi, quae v. c. sternutationem excitat &c.

§. 244.

Extrema autem primi istius paris filamenta non vt in tactus et gustus organo sit, in papillas abire, sed in spongiosum
et

e) METZGER *nervorum primi paris historia* Argent. 1766. 4. recus. in SANDIFORTI *thesauro* Vol. III. SCARPA, *anatomicar. annotat.* L. II. tab. I. II.

f) Docent hoc tum sectiones pathologicae tum anatomicae comparatae. Ita v. c. historiam anosmiae quae nervorum primi paris compressionem a scirrhusinsecuta erat, exhibet LODERI *observatio tumoris scirrhusi in basi cranii reperti.* Jen. 1779. 4. — Exzootomia vero notum est, sagacissimis mammilibus, v. c. elephantis, ursis, canibus, bisulcis ruminantibus, erinaceo, &c. amplissimam quoque esse et numerosissimas canaliculis perforatam laminam horizontalem ossis cribiformis, aequae numerosis filamentis istius nervi olfactorii respondentem

et aequale istius membranae parenchyma quasi deliquescere videntur.

§. 245.

Neonatis arcta est et valde adhuc imperfecta odoratus officina. Sinus praesertim quos diximus vix adhuc vlli: hincque et olfactus ipse serius demum, efformatis sensim naribus internis, infantibus succedit; eo acutior posthac quo ampliora et curatius quasi effecta redduntur ea instrumenta g).

§. 246.

g) Vti enim ea animantia mammalia, quae reliquis olfactus acie praestant, qualia modo citauimus, amplissima instructa sunt olfactus officina; ita et inter humani generis varietates barbarae nonnullae gentes, quae sagacitate eminent, amplioribus quoque gaudere videntur odoratus instrumentis.

Ita caput offeum Indi Americae borealis, (gentis suae ducis, qui ante 40 circ. annos Philadelpiae capite plexus est) quod *Decade prima collectionis meae craniorum diuersarum gentium illustratae* tab. IX. exhibui, nares internas mirandae capacitatis prae se fert: adeo ut v. c. conchae mediae in bullas insignis ambitus quasi inflatae sint, et sinus singulares ipsis contentos, a SANTORINO

§. 246.

Id denique memorabile, vix alium esse sensum externum, cuius tam magna cum ipso sensorio et sensibus internis conspiratio, et quasi in eosdem imperium sit quam odoratus.

Nullus tantis idiosyncrasiis obnoxius; nullus aptior animi deliquiis tam excitandis quam fugiendis &c.

Neque

primum observatos, nunquam alias tam vaegrandes viderim.

Proxime ad eam amplitudinem accedunt nares internae aethiopum, quorum sex crania ad manus habeo, etsi valdopere inuicem discrepantia, in vniuersum tamen olfactus officina latiore conspicua, quam et in hisdem hominibus curate observauit SOMMERRING *über die körperl. Verschiedenh. des Negers* &c. pag. 22.

Respondent autem his relationes testium fide dignissimorum de stupenda fere istorum barbarorum odoratus sagacitate.

Le Indes et l'Amérique, tome II, page 11.

Neque alius delicatiorum et dulciorum impressionum capax videtur, ita vt Rousseauius aptissime odoratum *sensum imaginationis* appellarit *h*).

Neque aliae sensationum species tam viuam recordationem excitare videntur, quam quae specificis odoribus in memoriam reuocantur *i*).

h) *Emile* T. I. p. 367.

i) De odoratus vi in ipsos animi mores et propensiones v. BENJ. RUSH in *medical Inquiries and observations* vol. II. pag. 34.